

IMIKU TERVISEKONTROLI KORRALDUS 1. ELUKUUL

Palju õnne värske ilmakodaniku sünni puhul!

Siin on väike kokkuvõte, mida lapse esimesel elukuul oodata.

Sünnitusosakonnas (ca 6–72 tundi pärast sünni)

Laps jääb jälgimisele, et hinnata tema kohanemist esimestel elupäevadel. Selle aja jooksul:

- ✦ **Alustatakse rinnaga toitmist** ja vajadusel toetatakse ema rinnaga toitmise alustamisel, jätkamisel ja murede ilmnemisel.
- ✦ **Jälgitakse vastsündinu kohanemist elundsüsteemide kaupa** (hingamine, temperatuur, nahajume, lihastoonus).
- ✦ **Teostatakse K-vitamiini süst ja vaksineerimine BCG vaktsiiniga.**
- ✦ Teostatakse kuulmisskriining, ainevahetushaiguste skriining ja suurte südamerikete skriining.
- ✦ Jälgitakse lapse kaaluiivet, toetatakse rinnaga toitmist.

Kui lapse kohanemine kulgeb hästi ja lisauuringuid pole vaja, lubatakse ta kolmandal elupäeval koju. Vastavalt vajadusele jätkub vastsündinu edasine jälgimine ambulatoorselt lastearsti ja ämmaemanda koostöös või perearstil.

Kui laps vajab lisahoolust või uuringuid

Lastearst otsustab, kas laps vajab:

- ✦ ravi vastsündinule iseloomulike haigusseisundite (nt hingamisraskused, infektsioon, madal veresuhkur) tõttu, vajadusel suunatakse laps kõrgema etapi haiglasse (Tartu Ülikooli kliinikum, Tallinna lastehaigla);
- ✦ spetsialisti konsultatsiooni (nt ortopeed puusaliigeste UH-uuringuks, laste silmaarst, sotsiaaltöötaja);
- ✦ täiendavaid uuringuid (UH ajast, kõhust, röntgenoloogilised uuringud jne).

Ravi või täiendavaid uuringuid vajavad lapsed võivad sünnitusjärgses osakonnas olla pikemalt, ravi pikkus sõltub spetsiifilisest näidustusest

Pärast kojuminekut

- ✦ **Lastearsti ja/või ämmaemanda (vajadusel koduviisi) visiit** – kontrollib lapse kaaluiivet, imetamist ja kohanemist.
- ✦ **Edasine jälgimine toimub elukohajärgse perearsti juures, esimene visiit peaks toimuma esimesel elukuul**, toimub kaaluiibe kontroll ning ema ja lapse üldise kohanemise jälgimine.

Kui laps on sündinud mujal raviasutuses või kodus

Kui laps sünnib etteplaneerimata kodus, tuleb esimesel võimalusel tulla Pärnu Haigla EMO kaudu sünnitusosakonda, kus toimub sünnitanud ema ja vastsündinu läbivaatus. Vajadusel tehakse vajalikud **vaksineerimised ja skriiningud** (kuulmine, südamerikked, silmade kontroll jne).

Kui laps sünnib etteplaneeritult kodus, tuleb sünni registreerida **linna- ja vallavalitsuse perekonnaseisuametis**. Sünni registreerimise tähtaeg on **1 kuu** pärast lapse sünni. Isikukoodide moodustamise ja andmise korraga kohta loe lisaks [SIIT](#).

Kui laps sünnib teises tervishoiuasutuses ja on lubatud koju, kuid vastsündinul ilmnevad probleemid, tuleb esimesel võimalusel tulla Pärnu Haigla EMO-sse, kus lastearst otsustab edasised tegevused.

Kui laps sünnib teises tervishoiuasutuses ja on lubatud koju, kuid vanem soovib tulla Pärnu Haiglasse lastearsti või ämmaemanda vastuvõtule, on vajalik saatekiri lastearsti vastuvõtule.

BCG, K-vitamiin ja vastsündinu skriiningud

❖ K-vitamiini süst

Vastsündinu maksas on vähe K-vitamiini, mis on vajalik vere hüübimisfaktorite sünteesiks. Ilma selleta võib lapsel tekkida ohtlik verejooks, eriti ajus, seedetraktis, nabanööri või süsteukohtadest, hilisematel nädalatel (kui verejooks on “hilise algusega” ja sageli raske). Ilma profülaktikata esineb VKDB hinnanguliselt 1:10 000 – 1:25 000 vastsündinu kohta, süstiga on risk olematu (väheneb >98%, hinnanguliselt <1 : 100 000).

❖ BCG vaktsiin

Kaitseb eelkõige **raskete tuberkuloosi vormide** eest (nt ajukelmepõletik, luu- ja üldtuberkuloos) ja tehakse tavaliselt **sünnitusmajas esimese 72 tunni jooksul**. Süstitakse **vasaku õla piirkonda**, kuhu tekitab tavaliselt väikese armi, mis on normaalne ja näitab, et vaktsiin toimis.

❖ Kuulmisskriining (OAE – otoakustiline emissioon) – kontrollimaks, kas lapse kuulmine on korras.

❖ Kaasasündinud südamerikete skriining – anduriga mõõdetakse lapse saturatsiooni (ehk hapnikusisaldust) paremal käel ja jalal, et välistada raskemad kaasasündinud südamerikked.

❖ Silmade kontroll

Kõigile vastsündinutele tehakse sünnitusmajas silmade kontroll, mille oluline osa on punarefleksi hindamine. Punarefleksi abil saab varakult avastada: kaasasündinud läätse- või sarvkesta hägusust (nt katarakt), võrkkesta arenguhäireid, silma kasvajat (nt retinoblastoom). Kui punarefleks puudub või on ebanormaalne, suunatakse laps edasi silmaarsti konsultatsioonile.

❖ A/V skriining

Avastamaks haigused, mida saab varase raviga (dieet, hormoonasendus, ravim) ennetada või oluliselt leevendada. Analüüsi teostamiseks võetakse kapillaarveri lapse kannast spetsiaalsele filterpaberile. Aeg: 48–72 tundi pärast sündi. Tulemused saadetakse sünnitushaiglasse või perearstile tavaliselt 1–2 nädala jooksul. Kui tulemus on normaalne, vanemaid eraldi ei teavitata. Kui tulemus on kahtlane või positiivne, võetakse kohe ühendust ja tehakse kordusanalüüs või eriarsti konsultatsioon.